09.02.2016

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

HALLITUKSEN ESITYS UUDEKSI PANOSTAJALAIKSI (HE 134/2015 VP)

Yleistä

Panostajalla tarkoitetaan henkilöä, joka tekee ammatikseen räjäytystöitä. Panostajat työskentelevät tyypillisimmin maanrakennustyömailla tai kaivoksissa. Toimiakseen räjäytystöissä henkilöt tarvitsevat voimassaolevan panostajan pätevyyskirjan, jonka myöntää Suomessa keskitetysti Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue. Suomessa on tällä hetkellä n. 4 800 panostajan pätevyyskirjan omaavaa henkilöä. Vuosittain pätevyyskirjoja myönnetään tai uusitaan noin 550 kappaletta.

Panostajalain uudistus on lähtenyt liikkeelle tarpeesta uudistaa nykyinen panostajalaki perustuslain edellytykset täyttäväksi kokonaisuudeksi. Korkein hallinto-oikeus on ratkaisuissaan todennut, ettei nykyinen panostajalaki täytä kaikilta osin perusoikeuksien yleisiin rajoitusedellytyksiin kuuluvaa vaatimusta säänte-lyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta. Tarkemmin ottaen kyse on siitä, että laissa ei ole säädetty riittävän täsmällisesti niistä edellytyksistä, joiden perusteella henkilön sopivuutta arvioidaan myönnettäessä tai peruutettaessa henkilön pätevyyskirjaa.

Uudistustyöllä pyritään myös lisäämään räjäytystöiden turvallisuutta ja ennaltaehkäisemään sitä, etteivät työssä käytettävät räjähteet kulkeudu rikollisille. Tavoitteena on, että räjäytystöitä suorittavat ammattitaitoiset ja pätevät henkilöt, jotka ovat henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopivia työskentelemään räjähteiden kanssa.

Pääasiallinen sisältö

Esityksen mukaan panostajan pätevyyskirjaa olisi viittä eri luokkaa: tehosteräjäyttäjän, nuoremman panostajan, vanhemman panostajan, ylipanostajan ja räjäytystyön vastuuhenkilön pätevyyskirja. Tehosteräjäyttäjän ja räjäytystyön vastuuhenkilön pätevyydet olisivat kokonaan uusia. Tehosteräjäyttäjät työskentelevät erikoistehostetöissä esim. teattereissa. Uudella räjäytystyön vastuuhenkilön pätevyyskirjalla on haluttu korostaa räjäytystöihin liittyvää suunnitelmallisuuden tarvetta ja nämä henkilöt työskentelisivät asutuskeskuksissa sijaitsevilla työmailla suunnittelu- ja johtotehtävissä.

Laissa säädettäisiin panostajan pätevyyskirjan myöntämisen, uusimisen ja peruuttamisen edellytyksistä. Pätevyyskirja voitaisiin myöntää 20 vuotta täyttäneelle henkilölle, joka on suorittanut panostajan koulutuksen (40 h - 224 h riippuen siitä, mitä pätevyyskirjaa on hakemassa) ja jolla on tietty määrä työkoke-

Meritullinkatu 8, Helsinki
PL 33, 00023 VALTIONEUVOSTO
www.stm.fi

Puhelin 0295 16001
Telekopio 09 6980 709

e-mail: kirjaamo@stm.fi
etunimi.sukunimi@stm.fi

musta (6 kk - 24 kk). Henkilön tulee lisäksi olla terveydeltään sopiva ja hyvämaineinen (edellytetään mm. poliisin tekemää suppeamuotoista turvallisuusselvitystä). Erityisesti viimeksi mainittua henkilökohtaisen sopivuuden vaatimusta on esityksessä täsmennetty nykyisestä lainsäädännöstä. Pätevyyskirja olisi voimassa kerrallaan viisi vuotta ja sen voimassaolo päättyisi henkilön täyttäessä 68 vuotta. Nykyisin pätevyyskirja on voimassa kymmenen vuotta ja sen voimassaolo päättyy, kun henkilö täyttää 65 vuotta.

Pätevyyskirja uusittaisiin suorittamalla yhden päivän kertauskoulutus. Samalla viranomainen tarkistaisi, että muut pätevyyskirjan myöntämisen edellytykset edelleen täyttyvät. Pätevyyskirja voitaisiin peruuttaa tietyin edellytyksin esim. jos henkilö on antanut virheellisiä tietoja hakemusvaiheessa tai henkilö ei enää täyttäisi pätevyyskirjan myöntämisen edellytyksiä. Henkilölle voitaisiin antaa peruuttamisen sijaan huomautus, jos pätevyyskirjan peruuttaminen olisi kohtuutonta.

Laissa säädettäisiin lisäksi panostajien pätevyyskirjojen rekisteristä, johon kaikki pätevyyskirjan haltijat merkittäisiin. Rekisteristä voitaisiin luovuttaa tietoja muille viranomaisille laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Muuta

Lain on tarkoitus tulla voimaan syyskuun alussa vuonna 2016. Esitys on valmisteltu kolmikantaisessa työryhmässä. Työryhmä on pitänyt panostajalain kokonaisvaltaista uudistamista tarpeellisena. Alan turvallisuudessa on parantamisen tarvetta, erityisesti kun räjäytystöitä tehdään asutuksen läheisyydessä. Hallituksen esityksen lisäksi työryhmässä on valmisteltu valtioneuvoston asetus panostajien pätevyyskirjoista, jossa olisi panostajalakia tarkentavia määräyksiä. Lisäksi on valmisteltu pykälämuutoksia valtioneuvoston asetukseen räjäytys- ja louhintatyön turvallisuudesta (644/2011). Asetusten on tarkoitus tulla voimaan samanaikaisesti lain kanssa.

Neuvotteleva virkamies Marianne Kivistö